

M.E.C, M.Y VE Ş.Y'NİN İŞKENCEYE MARUZ KALDIĞI İDDİALARINA İLİŞKİN TESPİT RAPORU

30.05.2020 tarihinde Diyarbakır ili Bağlar ilçesi 5 Nisan Mahallesi 718.sokakta vuku bulan polis memuru Atakan Arslan'ın yaşamını yitirmesiyle sonuçlanan silahlı saldırı olayından sonra şüpheli M.E.C. 31.05.2020 tarihinde teslim olmuştur.

Hakkında gözaltı işlemi yapılan şüpheli M.E.C'nin gözaltı merkezlerinde işkence ve kötü muameleye uğradığına dair basına ve kamuoyuna yansıyan görüntüler neticesinde Diyarbakır Valiliği İl Emniyet Müdürlüğü tarafından 01.06.2020 tarihinde yapılan açıklama ile olay doğrulanmış olup "Bazı sosyal medya hesaplarında ve internet haberlerinde, 30 Mayıs 2020 günü şehit olan meslektaşımız Polis Memuru Atakan ARSLAN'ı şehit eden M.E.C. isimli şahsın yakalanması sonrasında ait olduğu bildirilerek çeşitli görüntülerin paylaşıldığının görülmesi üzerine konu hakkında açıklama yapılması gereği duyulmuştur. Olayın faili M.E.C. isimli şahıs yakalandıktan sonra ilgili adli birime intikal ettirmek üzere elleri önden kelepçelenmek suretiyle ekip otosuna bindirilmiş, şüpheli şahsın araç hareket halinde iken ağzından çıkardığı jilet ile görevli personelimize saldırması ve tehdit etmesi üzerine görevlilerimizce artan oranda maddi kuvvet uygulanmak suretiyle bahse konu jilet muhafaza altına alınmıştır. İlgili adli birime intikal ettirilen M.E.C. isimli şüpheli şahsın, ekip otosunda ağzından jilet çıkarmasıyla oluşan makul şüphe nedeniyle, kendisinin ve görevlilerimizin güvenliği sağlamak adına daha detaylı arama yapılacağı esnada direnmesi üzerine orantılı güç kullanılarak kıyafetleri çıkartılmış ve iç çamaşırının bel bölümündeki lastik kısmında bir adet jilet daha bulunmuştur. Bazı sosyal medyada hesaplarında paylaşılan görüntü üst arama işlemi esnasında çekilmiş olup konu ile ilgili idari tahkikat, tespit edildikten hemen sonra başlatılmıştır. "şeklinde açıklama yapılmıştır.

Basına yansıyan işkence ve kötü muameleye ilişkin Diyarbakır Barosu İnsan Hakları Merkezi İşkenceyi Önleme Komisyonu olarak tespitte bulunmak amacıyla 01.06.2020 tarihinde saat 09.30'da Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü Asayiş Büro Amirliğine gidilmiş ancak avukat görüş kısıtlaması olmamasına karşın "şüphelinin avukatlarla görüşmek istemediği ve bu talebe ilişkin ellerinde şüpheli tarafından imzalanmış belge olduğu " belirtilerek görüşme herhangi bir hukuki dayanak olmaksızın engellenmeye çalışılmıştır. Şüpheli M.E.C. ile görüşme OCAS sisteminden zorunlu müdafilik görevi sebebiyle kendisine atanan avukat aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşme zorunlu avukat tarafından tutanak altına alınmıştır. Şüpheli polis tarafından kendisine işkence yapıldığını beyan etmiş şahsın vücudunda çok sayıda yara ve şişlik olduğu şüpheliyle yapılan görüşmede gözle görülür fiziksel yaralanmaların olduğu tutanak altına alınmıştır. Ayrıca şüphelinin yakalanması kapsamında yürütülen operasyonla yapılan ev baskınlarında çeşitli hak ihlallerinin meydana geldiği, kötü muamele ve işkence suçunun işlendiğine ilişkin şüphelinin ailesi tarafından Diyarbakır Barosu, İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı Diyarbakır Şubesi'ne yapılan başvuru üzerine iddia edilen işkence, kötü muamele ve hak ihlallerinin tespiti ve raporlanması amacıyla Diyarbakır Barosu adına Diyarbakır Barosu Yönetimi ve İnsan Hakları Merkezi İşkenceyi Önleme Komisyonu tarafından işkence vakansın soruşturma sürecinin takibine karar verilmiştir. Meydana gelen işkence, kötü muamele ve yoğun

hak ihlali nedeniyle Diyarbakır Barosu, İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı Diyarbakır Temsilciliği tarafından Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına işkence-hakaret-tehdit-suçu bildirmeme-görevi kötüye kullanma suç isnadı ile suç duyurusunda bulunulmuştur.

Şüpheli ile yapılan görüşmeler ve araştırmalar neticesinde işkence ve kötü muamele konusunda somut ve ciddi emareler tespit edilmiş olması sebebiyle bu rapor düzenlenmiştir.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELEYE İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRME

İşkence, ister fiziksel olsun ister ruhsal, bir göz korkutma, caydırma, intikam alma, cezalandırma veya bilgi toplama amacı olarak bilinçli şekilde insanlara ağır acı çektirmekte kullanılan her türden edimlerdir. İşkence ve kötü muamele yasağı olağanüstü sayılabilecek hallerde dahi askıya alınamayacak mutlak haklardandır. İşkencenin mutlak yasaklığı niteliği hem iç hukukta hem de uluslararası tüm temel insan hakları metinlerinde tanınmış ve koruma altına alınmıştır. İşkence yasağı buyruk kural (jus cogens) olarak tanımlanmıştır. Uluslararası toplumun mutlak bağlayıcı bir kural olarak tanıdığı hiçbir istisnası olmayan temel bir ilkedir. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 5.maddesi ve Kişisel Ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 7. Maddesi, hiç kimsenin işkence veya diğer zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı muameleye veya cezaya maruz bırakılmayacağı öngörmektedir. Ayrıca Türkiye'nin de imzasının bulunduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesinde; "Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı cezâ veya işlemlere tâbi tutulamaz."düzenlemesine yer verilmiştir. Türk Ceza Kanunu 94.madde de ise kamu görevlileri tarafından bireylere karşı işlediği sistematik, belirli bir süreyi kapsayan, insan onuruyla bağdaşmayan davranışlar işkence suçu olarak kabul edilmektedir. Ancak Türkiye tarihinde giderek katlanan hak ihlalleri tablosu karşımıza çıkmaktadır. Bu hak ihlalleri dönem dönem yükselip düşmüş olmasına rağmen günümüze kadar sistematik işkencenin devam ettiği ve işkenceyi yapan kamu görevlileri hakkında etkin bir soruşturma yürütülmediği, yaşanan işkence vakalarının sonucunda cezasızlık politikasının ısrarla yürütüldüğü herkes tarafından bilinmektedir.

KOMİSYONUMUZUN YAPMIŞ OLDUĞU GÖRÜŞMELER

- 01.06.2020 tarihinde 09.30'da Baro Yönetim Kurulu Üyemiz Av.Muhlis Oğurgül ve Diyarbakır Barosu İnsan Hakları Merkezi İşkence Önleme Komisyonu üyemiz Av.Azat Taşkın ve Stj.Av.Şervan Vefa ve şüpheli Müdafii Av. Şeyhmus BAYHAN tarafından şüphelinin gözaltında tutulduğu Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğüne gidilmiş ancak savcılıkça herhangi bir avukat görüşme kısıtlanması kararı olmamasına karşın ilgili kolluk tarafından "elimizde şüpheli tarafından imzalanmış herhangi bir avukat ile görüşmek istemediğine ilişkin yazılı beyan bulunmaktadır" denilerek şüpheli ile görüşme engellenmiştir.

- Şüpheliye OCAS sisteminden zorunlu müdafilik görevi sebebiyle atanan avukat aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşme zorunlu avukat tarafından tutanak altına alınmıştır.

-Yaklaşık 8 saat süren ısrardan sonra meslektaşlarımızın telefonlarını dışarıda bırakmak şartıyla görüşebilecekleri söylenmiştir. Konu meslektaşlarımız tarafından değerlendirilerek işkence gibi bir insanlık suçu karşısında kanuna aykırı bu talep kabul edilmek zorunda kalarak şüpheli/mağdur ile görüşülmüştür.

- Uzun süre bekletilen meslektaşlarımızdan yalnızca ikisinin şüpheli ile görüşmesine izni verilmiştir. Yapılan görüşmede şüphelinin ifadesi ile görüşme yapılan günün öğlen saatine kadar şuurunun kapalı olduğu, kendisine yeni gelebildiğini, adli muayenesinin emniyet içerisinde

yapıldığını, teslim olduğu andan Asayiş Şube Birimi'ne getirilene kadar üç farklı polis biriminde işkenceye uğradığını, işkencenin yol boyunca da devam ettiğini ve basına yansıyan görüntülerin ise kendisine ait olduğu, mevcut fotoğrafların Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Birimi'nde çekildiğini ifade etmiştir. Bu husus savcılık ile görüşülmüş 02.06.2020 tarihinde Diyarbakır Barosu, İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı Diyarbakır Temsilciği yaşanan işkence ve kötü muameleyle ilişkin Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına işkence-hakaret-tehdit-suçu bildirmeme-görevi kötüye kullanma suç isnadı ile suç duyurusunda bulunulmuştur.

İŞKENCEYE İLİŞKİN ŞÜPHELİ BEYANI

Şüpheli M.E.C tarafından avukatlara verdiği beyanından; “31.05.2020 günü sabah saat 10.30 sularında teslim olmadan önce yaralanan kişinin ölüp ölmediğini, polis olup olmadığını bilmiyordum.Karakolda şahsın öldüğünü ve polis olduğunu öğrendim.Bağlar karakoluna teslim olduktan sonra 5 dakika içerisinde bir ekip geldi ve beni Oryil’in bitişiğinde bulunan karakola getirdiler.Bu süre zarfında teslim olmamdan itibaren her defasında darp ediyorlardı,işkence ediyorlardı.Hiç durmadılar. Oryilin oradaki karakolda 5 dakika durmadan beni asayişe getirdiler. Bana en uzun süre işkence ve kötü muamele yaptıkları yer Asayiş Şube Cinayet Büro Amirliğindeki koridorun sonunda bulunan sol odada gerçekleştirdiler. Beni, bahsini ettiğim odaya getirene kadar darp etmeye işkence etmeye devam ettiler. Herkes anneme bacıma, aileme sinkaflı küfür ediyordu.Ben teslim olduğum zaman 4-5 saat ters kelepçeli bir şekilde kaldım. İşkence ettiklerinde ters kelepçeli bir şekilde etmeye devam ediyorlardı. Üstümdeki tüm kıyafetleri çıkarıp çıplak elle ve jopla işkence ediyorlardı. Boğazımı sıkıp nefes almamı engelliyorlardı, boğulacak gibi olduğumda bırakıyorlardı. Bana işkence ettikleri vakit başımı eğip gözümü kapatmaya çalışıyorlardı. 01.06.2020 tarihi öğleden önceye kadar şuurum yerinde değildi.Ben 31.05.2020 tarihinde ifade vermeden 15-20 dakika önce doktor beni bulduğum yerde muayene etti.Muayene esnasında polislerden biri mevcuttu” şeklinde ifade etmiştir.

YAPILAN EV BASKINLARINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN DİĞER İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

Şüphelinin yakalanmasına ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında şüphelinin yakınlarının ikamet ettiği apartmana şüphelinin saklanmış olabileceği şüphesiyle yüzleri kapalı askeri kıyafetli özel hareket polislerince baskın gerçekleştirilmiştir. Yapılan ev baskını sırasında şüphelinin yakınlarının karşı komşusu olan M.Y ve Ş.Y adlı çiftin kapıları kırılmak suretiyle evlerine girilmiştir. Çifte 7, 9 ve 11yaşındaki çocuklarının gözleri önünde polis köpeği saldırtılmıştır. Ş.Y'nin firari şüpheli

olduğu iddiasıyla 15-20 kişilik ekip tarafından fiziksel şiddet uygulanmıştır. Komşularının yardımıyla hastaneye kaldırılan Ş.Y'nin sağ kol dirsek kısmı, sağ kol omuz kısmı, sırt ve sol ayağının arka kısmında M.Y'nin ise karın kısmında köpek saldırısı nedeniyle yaralanma oluşmuştur. Bu hususlar şahıslara ait adli muayene raporlarıyla sabittir. Ayrıca M.Y ve Ş.Y çiftinin maruz kaldığı işkenceye ilişkin de avukatları tarafından suç duyurusunda bulunulmuştur. Buna ilişkin haberlerin yayınlanması üzerine Diyarbakır Valiliği 03.06.2020 tarihinde ikinci bir açıklama yapmıştır. Açıklamada; "...ikamette bulunan Ş.Y'nin operasyon köpeğine tekme atarak mukavemet etmesi üzerine operasyon köpeği kendiliğinden refleks göstermiş ancak eğiticisi tarafından derhal kontrol altına alınmış, haberlerde iddia edildiği şekilde ikamet içerisindeki şahıslara operasyon köpeği marifetiyle kasıtlı bir saldırı olmamıştır.." denmiştir.

KOMİSYONUN İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELEYE İLE İLGİLİ TESPİT VE KANAATLERİ

- Diyarbakır Barosu İnsan Hakları Merkezi İşkence Komisyonumuzca yapılan bire bir görüşme, adli raporlar, ayrıntılı anlatımlar, gözlem ve incelemeler ile değerlendirildiğinde gözaltına alınan şüphelinin teslim olduğu andan itibaren sistematik bir şekilde işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı doğrulamaktadır.
- Şahısla yapılan görüşmede çekilen şahsa ait fotoğraflarda şahsın vücudunun çeşitli yerlerinde yoğun şekilde ekimozların olduğu görülmektedir.
- Şüpheli kendi iradesi ile kolluk birimine teslim olmasına karşın elleri arkadan bağlanarak yüzüstü yatırılıp görevli emniyet personelleri tarafından işkenceye maruz bırakılmıştır. Ters kelepçe işleminin yapıldığı basına yansıyan görüntülerle de sabittir.
- Alınan başvurulardan da görülmüştür ki M.E.C'nin ikamet ettiği evin bulunduğu binadaki evlerin kapıları kırılarak polisler tarafından bina sakinlerine işkence yapılmıştır.
- Meslektaşlarımız, gözaltında bulunan şüpheli ile CMK 149 ve 154. Maddeleri ile Yakalama Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin ise 20 ve 21.maddelerine aykırı bir şekilde görüşmelerine engel olunmuştur. Avukatın şüpheli ile vekaletname olmaksızın her zaman görüşme yapabileceği temel yasa kuralına rağmen görüşmeye giden avukatlara vekaletname olmadan görüşme yapamayacakları ve şüphelinin görüşmek istemediği gibi engellemelerde bulunulmuş ve bahaneler ileri sürülmüştür.
- Soruşturmanın başından sonuna kadar gerek savcılık tarafından gerekse de emrindeki kolluk birimlerince avukatlara yönelik olumsuz tutumları nedeniyle yasaya uygun bir şekilde mesleklerini icra etmeleri engellenmiş; şüphelilerin adil yargılanma ve savunma hakkı ihlal edilmiştir.

- Şüpheli gözaltına alındığında ve gözaltı süreleri uzatıldığında bir sağlık kuruluşuna götürülüp doktor tarafından sağlık raporu düzenlenmesi gerekirken, doktor Asayiş Büro Amirliği'ne getirilerek polis nezaretinde şüpheliyi mahrem bir şekilde ve mevzuata uygun şekilde muayene etmeden adli rapor verdiği tespit edilmiştir. Mevcut pratik, mevzuata ve ulusal mevzuatın bir parçası olan İstanbul Protokolü'ne tamamen aykırılık taşımaktadır.
- Şüphelinin gözaltında kaldığı süre boyunca işkencenin yanı sıra hakarete uğradığı ve ağır bir psikolojik baskı altında bırakıldığı kanaatine ulaşılmıştır.
- Yapılan ev baskınlarında çocuğun yüksek yararı ilkesi çerçevesinde yaklaşılması gerekirken korku ve panik yaratılarak eziyet ve kötü muamele eylemlerinde bulunulması, kolluk personelinin tutumu ve çocukların yaşananlara şahit olmaları nedeniyle çocuklar üzerinde travma yaratıldığı tespit edilmiştir.

TESPİTLER :

- Ulusal ve uluslararası mevzuatta işkence suçu mutlak olarak yasaklanmıştır. Buna karşılık son olayda da görüldüğü üzere işkence yasağına aykırı davranılmıştır. Bu yasağına rağmen son dönemlerde Diyarbakır'da özellikle ilk yakalama anında polisin kapı çalmadan doğrudan kapıları kırarak konutlara girmesi yaygın bir idari pratik haline gelmiştir.
- Bir çok olayda şüphelinin yanı sıra konutta kalan kişilere de işkence ve kötü muamelede bulunduğu dair çok sayıda şikayetin yapıldığı bilinmektedir.
- Rapora konu olayda da olduğu gibi işkence mağdurlarının avukata erişimi engellenmektedir.
- İşkence mağdurları ayrıntılı ve mevzuata uygun bir şekilde tıbbi muayeneden geçirilmemektedir.
- Adli ve idari yetkililer işkence iddialarına kayıtsız kalmakta, kamuoyuna yanlış ve yanlış bilgiler servis etmektedir.
- Adli makamlar, işkence iddialarına karşı etkin, hızlı ve şeffaf bir soruşturma yapmaktan kaçınmaktadır. Açık tıbbi bulgulara ve sair delillere rağmen idari makamların tezlerini esas alarak işkence suçu ile mücadele konusunda ciddi zafiyetlere neden olmaktadır.

TALEPLER :

- Gerek mağdur M.E.C., gerekse de diğer mağdurların hakkında işkence iddialarıyla ilgili olarak derhal ayrıntılı ve uygun kuruluşlarda, tıbbi raporlar düzenlenmelidir.
- İşkence iddialarıyla ilgili olarak Cumhuriyet Savcısı derhal mağdurlardan ayrıntılı bir beyan almalıdır.
- İşkencenin meydana geldiği iddia edilen kolluk araçları ve birimlerinin güvenlik kameraları görüntülerine derhal el konulmalıdır.
- Mağdurların işkence iddialarıyla ilgili beyanları dikkate alınarak işkence yapan, işkenceye tanıklık etmesine rağmen ve suçu bildirmeyen kolluk personeli hakkında adli ve idari soruşturma başlatılmalı ve soruşturma süresince açığa alınmalıdır.
- Bu tür iddiaların önüne geçmek için ev aramaları, yakalama ve gözaltına alma operasyonları başından sonuna kadar kamera ile görüntülenerek soruşturma dosyasına eklenmelidir.
- Şüphelinin/şüphelilerin adil yargılanmaları adına soruşturma dosyasının işkence olayına karışan polis birimlerinden alınarak Jandarma birimlerince yürütülmesi sağlanmalıdır.
- İşkence ve kötü muamele soruşturmaları etkin, hızlı ve şeffaf bir şekilde yürütülmeli, avukatların görevlerini yapmaları keyfi bir şekilde engellenmemelidir.
- Her kime yönelik yapılırsa yapılsın işkence, bir insanlık suçudur ve ulusal ve uluslararası mevzuatta kesin olarak yasaklanmıştır. Bizler sorumlularının etkin bir soruşturma ile tespit edilerek, yargı önüne çıkarılması gerektiğini bir kez daha belirtiyoruz.

- Ayrıca tüm bu yaşananlar karşısında sessiz kalan, kamuoyunu yanlış ve taraflı bilgilendiren yetkilileri sorumlu davranmaya, işkence suçunu ve faillerini koruyan tavidan vazgeçmeye davet ediyoruz.

DİYARBAKIR BAROSU
İNSAN HAKLARI DERNEĞİ DİYARBAKIR ŞUBESİ
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI DİYARBAKIR TEMSİLCİLİĞİ